

**Advies kader Herpetofauna foundation naar aanleiding van onderzoeksresultaten
“De impact van beperkte leefruimte op het uitstrekkingsgedrag van *Pantherophis
guttatus*” uitgevoerd door Ruben Kooij in opdracht van stichting Herpetofauna, als
onderdeel van de afstudeerstage voor: Associate degree
Diermanagement Hogeschool van Hall Larenstein.**

Inleiding:

Stichting Herpetofauna zet zich in voor het behoud en welzijn van reptielen en amfibieën zowel ex als in situ.

Met name de laatste jaren is de populariteit van de veel slangensoorten toegenomen als hobbydier en dat brengt een aantal uitdagingen met zich mee op het gebied van welzijn. Huisvesting is een belangrijk onderdeel van de welzijnsdiscussie en een van de geopperde oplossingen zou zijn om het volledig strekken van het lichaam mogelijk te maken in het verblijf. Dit zou in de praktijk inhouden dat een verblijf qua breedte of qua diameter groter of dezelfde afmeting moeten hebben als het dier wat erin gehuisvest is. Deze behoefte aan strekking is echter niet definitief bewezen op basis van eerder uitgevoerd onderzoek.

Om de vraag beter te kunnen beantwoorden heeft stichting Herpetofauna de opdracht verstrekt dit nader te onderzoeken om zodoende een beter advies aan hobbyhouders te kunnen formuleren en ook de controlerende instanties een beter kader te kunnen bieden waarmee de kwaliteit van de huisvesting kan worden berekend op basis van de werkelijke behoefte van de dieren die erin zijn gehuisvest.

Bevindingen:

Het onderzoek heeft in totaal 71 dagen geduurd, hetgeen vele malen langer is dan de eerder uitgevoerde onderzoeken naar dit vraagstuk en is daarmee een stuk betrouwbaarder, gezien er een grotere dataset beschikbaar is voor analyse.

Het eerste opvallende detail in het onderzoek is dat de dieren in beide testopstellingen een zeer hoge mate van inactiviteit vertoonden. Het totale aantal inactieve momenten bedroeg in het kleinere terrarium totaal 96,56% van de totaal geobserveerde tijd, dit bedroeg in het grotere verblijf 97,97%. Ook in de tweede fase van het onderzoek waren

de momenten van activiteit schaars met een percentage van 89,38% in het grotere verblijf en 98,66% in het kleinere verblijf. Uitgaande van het mannelijke exemplaar. Het verschil in de tweede fase van het onderzoek qua hogere activiteit in het grotere verblijf kan duiden op de veranderende seizoenen, hetgeen bij mannelijke dieren altijd een periode van hogere activiteit veroorzaakt, dit ivm afbakening van het territorium ter voorbereiding van de paartijd.

Als we de hoeveelheid tijd bekijken waarbij de dieren op enige wijze een strekking lieten zien is dat respectievelijk 0,21% en 0,57% van de geobserveerde tijd in het grotere verblijf gedurende fase 1 van het onderzoek en 1.17% en 0,57% van de tijd in het kleinere verblijf gedurende fase 1.

Voor fase 2 zijn deze momenten 0,08% en 0,53% van de totale geobserveerde tijd in het grotere terrarium en 0,83% en 2,36% van de geobserveerde tijd.

Praktisch gezien zijn de dieren dus enorm weinig zichtbaar in volledige strekking. Dit is ook goed te verklaren vanuit natuurlijk gedrag. De meeste slangen zijn deels door de koudbloedigheid en deels door schuwheid niet geneigd veel momenten per dag in beweging te komen, ze conserveren energie voor de momenten die ertoe doen, dit zijn dan met name momenten gedurende jacht, vervelling, uitscheiding en territoriale uitingen, de overige tijd brengen slangen in rust door.

De locomotie van slangen gaat ook zelden gepaard met volledige strekking, dit simpelweg omdat het lichaam door het gebrek aan poten, zich moet afzetten aan de ondergrond hetgeen in strekking door het merendeel van soorten niet mogelijk is. We zien bij een aantal zwaarlijvige soorten als rotspythons, tijgerpythons, bloedpythons en bepaalde pofadders/ groefkopadders wel een meer rupsband achtige locomotie waarbij het lichaam volledig gestrekt wordt. Echter zijn deze slangen in rust altijd opgerold vindbaar in hun natuurlijke habitat.

Strekking maakt het lichaam meer zichtbaar en daardoor zijn dieren erg kwetsbaar.

Conclusie/ aanbevelingen:

Het onderzoek laat zien dat dieren in een ruimer verblijf meer “natuurlijke” gedragingen vertonen. Het is daarmee ook wenselijk om dergelijke dieren altijd zoveel mogelijk leefruimte te bieden.

Echter is daarmee niet de vraag beantwoord of het voor het welzijn noodzakelijk is dat deze soort(en) in gestrekte toestand moeten kunnen liggen in het verblijf, waardoor de breedte van een verblijf of de diagonaal afmeting hetzelfde of groter dient te zijn van de het dier dat erin gehuisvest is.

Dieren kunnen zich op meerdere manieren strekken in een verblijf dan enkel in de breedte of diagonaal. Ze doen dit meer driedimensionaal in het overgrote deel van de tijd, dat betekent dus dat de strekking niet in zijn geheel op de grond plaatsvindt.

Het dier moet dus wel in de gelegenheid worden gesteld het lichaam in het driedimensionale veld te kunnen strekken. De vorm en maat van de huisvesting moeten dat dan ook mogelijk maken.

In de praktijk zal dat dus betekenen dat een leefruimte (bij voorkeur) minimaal 60% van de totale lichaamslengte van de slang bedraagt in de breedte en 40% van de lichaamslengte in de hoogte van het verblijf, waarbij de diepte dan minimaal 30% van de totale lichaamslengte bedraagt.

Deze maatvoering zou dan een advies zijn bij colubride soorten die primair op de grond leven, voor klimmende soorten dienen de percentages hoogte en breedte te worden omgewisseld.

Dit onderzoek kan geen zinnige aanbevelingen geven op het gebied van soorten uit een andere familie waarvan de behoeften uitgaande van natuurlijk gedrag verschillen.

Vervolgonderzoek zal nodig zijn om dergelijke data te verzamelen.

Rogier van Rossem

Director Herpetofauna foundation.